

for Hedeselskabet og en Repræsentant for Foreningen af danske Mergelbaner og endelig en af disse fire valgt Opmand.

Det foreslaas, at den gamle Lovs Regler vedblivende skal gælde for dem, der for Tiden har Spor liggende; thi, som jeg sagde før, Loven er ikke blevet udnyttet tilstrækkeligt under Krigen. Det er et Ønske, der er fremsat af den nævnte Forening, som omfatter 20 000 Medlemmer.

Lovforslaget betyder efter vor Mening et Fremskridt fra den nugældende Lov, og Venstre vil derfor medvirke til, at det kan blive fremmet hurtigt. Jeg vil dog tilføje, at en Betingelse for, at Loven kan komme til at gøre den Gavn, den bør, vil være, at der stilles nogle Penge til Raa-dighed, da det er vanskeligt for disse Foreninger at stifte Laan. Ganske vist yder Regeringen en Rentegodtgørelse af 2 pCt., men naar man nu skal laane til 7 pCt. — og billigere faar man vel ikke Laan i disse Tider —, vil man forstaa, at Foreningerne vil faa store Vanskeligheder at kæmpe med. Vi har nylig haft til Behandling et Lovforslag om Tilskud til Privatbaner. Nu ved jeg godt, at det var i Anledning af nye Lønninger, som var blevet nødvendige, men jeg vil alligevel henstille til den højtærede Minister; om man ikke paa en eller anden Maade kan komme disse Mennesker her til Hjælp, for at Vanskelighederne ikke skal overstige deres Kræfter.

Endnu er der en Ting, jeg gerne vil nævne. Jeg sagde før, at Sporene nogle Steder er blevet ført bort for at bruges til Tørvekørsel — hvad der var nødvendigt i Krigstiden. Jeg vil henstille, at der gøres, hvad der kan gøres, for atter at skaffe Sporene til Veje til Mergeltransporten.

Vi ved, hvor strengt og trangt det har været for Landbruget at faa fremskaffet Gødningstoffer, Mergel o. s. v., og det er sikkert de magre og fattige Jorder, som trænger haardest til Kalk og Mergel.

Lovforslaget er ikke videre omfattende. Alligevel er det et Ønske fra mit Partis Side, at vi faar en kort Udvalgsbehandling. Men i det hele og store er vi tilfredse med det, og jeg skal anbefale det til velvillig Behandling.

**Kammersgaard:** Det er, saa vidt jeg ved, tredje Gang, der for dette Ting er forelagt Lovforslag angaaende Afstaaelse af Grund til flyttelige Mergelspor. Det er meget interessant at se, hvordan dette Krav er vokset frem til at faa den store Betydning for store Dele af vort Landbrug, som det i Virkeligheden har. Det var som bekendt i 1910, at det første Lovforslag denne Sag vedrørende blev fremsat, idet Andelsselskabet „Vestjyllands Mergelforsyning“ havde købt Rindom Mergelleje og androg om Ret til at fordrø det nødvendige Areal afstaaet for at kunne føre en normalsporet Bane ind til Statsbanen. Det havde nemlig vist sig, at en mindelig Overenskomst med Ejerne var uopnaelig. Den Gang vedtog Folketinget at give en almindelig Ret til at fordrø Afstaaelse, hvor Trangen var til Stede, men Landstinget havde Betæneligheder ved at give en saadan. Landstinget mente, at det kunde være Tvivl underkastet, om en Ekspropriationsret i et saadant Omfang ikke var grundlovsstridig, og Loven kom derfor kun til at angaa Banen fra Rindom til Ringkøbing.

Anden Gang, Tinget beskæftigede sig med dette Spørgsmaal, var i 1912—13. Da lykkedes det Mergelselskabet, kraftigt støttet af det danske Hedeselskab, at opnaa en almindelig Tilladelse til at fordrø Arealer afstaaet til Anlæg af Spor paa visse nærmere fastsatte Betingelser, nemlig ved Loven af 29. April 1913, under hvilken Mergelselskaberne endnu arbejder og har vokset sig store og stærke til Gavn for mange Egne af vort Land. Det er glædeligt at se, at medens det Mergelskab, der i 1908 købte Rindom Mergelleje, kun havde ca. 2500 Medlemmer, er Medlemsantallet i de Selskaber, der nu søger Lovgivningsmagten, oppe paa ca. 20 000.

Det er givet, at en saa stor Tilslutning til denne Bevægelse kræver Forandring af de Vilkaar, hvorunder der arbejdes, og det nye i det foreliggende Lovforslag, som man særlig lægger Mærke til, er Bestemmelserne om Ret til at ekspropriere Jord til Plads til Aflæsning af Mergel og om, at der skal nedsættes et Udvalg, som alle Sager disse Forhold vedrørende skal passere. Jeg kan ikke tænke mig, at noget Parti vil stille sig